

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Bedae de tabernaculo et uasis eius ac uestibus sacerdotum libri tres - Cod. Aug. perg. 188

Beda <Venerabilis>

[S.l.], [9. Jahrh.]

Liber I

[urn:nbn:de:bsz:31-61165](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-61165)

2

INCIPIT LIBER PRIMUS . DE TABERNACULO
ET VIASIS EIUS .

Locuturi luuante dño de figura tabernaculi etua
serum atq. utensilium eius, primo situm loci, et
circum stantias rerum, quomodo sese habuerunt
quando haec fieri que precepta sunt, inspicere atq.
adtentius considerare debemus. Omnia autem, sicut
apls ait, In figura contingebant illis: scripta sunt
autem propter nos. Omnia uidelicet non solum facta
uel uerba, que sacris litteris continentur, uerum
etiam locorum et horarum et temporum situs, et
ipsarum quoque in quibus gesta siue dicta sunt cir
cumstantia rerum. Dixit, Inquit dñs, ad moysen:
ascende a me in montem, et esto ibi. Daboq. tibi tabu
las lapideas, et legem ac mandata, quae scripsi,
ut doceas eos. Daturus ergo legem moysi, primo
illum in uerticem montis euocat, ut in alto secum
demoratus liberius audiat, quae ad inferiora redi
ens pptm pcepta doceat, simulq. ex altitudine loci
colligat, quam celsa quantum uis ab humanis secreta
doctrinis sit lex qua accipit, et quo ab illis solum
modo pfecte intellegi uel custodiri possit, qui sese a ter
renis contagiis sublimius ac pfectius uiuendo sepe

1. Corin. 10.

Exo. 24.

ss

ss

ss

elementorum

erato populo.

rauerint. Unde et populum inferioribus expectare donec
 moyses redeat, precepit: ut insinuet tripice, quia celestia
 quidem sint arcana super legis, et quae a perfectioribus
 tantum capiuntur. Haec tamen infirmis occasio salutis desit,
 si sapientiae maiorum humiliter consulere studuerint.
 Sicut in euangelio dominus novos gratiae praedones in montem conuocans, preceptis salutaribus
 instituit, ut ex loci etiam situ patesceret, quia sublimia illis
 uel mandata uiuendi, uel promissa daret remunerandi.
 Iuxta illud psalmistae: Iustitia tua sicut montes domini.
 sedet post resurrectionem rursus eisdem in monte sancto
 apparet, eosque ad predicandum non unum tantum populo israhel, sed mittens totum mundo.
 Euntes, inquit, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine
 patris et filii et spiritus sancti. Docentes eos seruate omnia
 quaecumque mandaui uobis. et legis ergo et euangelii
 precepta dominus in monte dedit, ut sublimitatem per hoc
 utriusque testamenti commendaret. Verum quia scripturae legis
 unum tunc populo israhel committenda, gratia uero euangelii
 ad omnes per orbem nationes apostolis predicantibus
 erat peruentura: recte ad discendam accipiendamque
 legem solus moyses ascendit in montem. Doctrinam uero
 euangelii apostoli simul omnes in monte

ps 35

matth. 28

cum dno positi, auscultantibus et turbis audierunt :
 sed et aduentu sei sps, quo haec eadem gra et ueritas
 euangelii manifestius ecclae data est ; Non apostoli
 solummodo, uerum etiam plurima simul caeterua
 fidelium in cenaculo montis sion constituta suscepit :
 et hoc in uariarum diuisione linguarum ; Ut talem esse
 miraculo ecclae cunctarum per orbem gentium linguis
 dnm conlaudatura signaretur. Daboq. tibi, inquit, ss
 tabulas lapideas, et legem ac mandata, quae scripsi ss
 ut doceas eos. huius simile illud euangelii quod supra ss
 posuimus. Docentes eos seruate omnia quaecumque
 mandauit uobis. Non ergo moyses, non apti, non qui
 libet doctorum alia debet populum dnm docere praeptra,
 quam q. ipse dnm docuit, quaeq. consilii sui decreto
 nobis obseruanda praescripsit, et in quorum obserua
 tione uitam nos habere aeternam uoluit : sicut nec
 de illis quae fieri iussit, doctores quicquam preter
 mittere oportet, sed omnia quaecumq. ille manda
 uit, sius necesse habent auditoribus committere. ;
 Scripsit autem haec in tabulis lapideis, quia in cordib:
 electorum fide fortibus fixa intentione custodien
 da firmavit ; Quorum exempla cum nobis ad imi
 tandum proponit, quasi scripta in lapide statuta.

Daniel 2

1. petri 2

ss

Matth. 5

I. ian. 5

ss

ss

ss

ss

Eph. 2

suae legis ostendit. Et Hamet danubel uidit dnm In figura
lapidis excisi de monte sine maculis, contriuisse pompam
regni mundialis, ut regnum ipsius solum sine fine per
maneant. Et petrus fideles ammonet dicens: et uos
tamquam lapides uiui super aedificamini domos
spirituales. Surrexerunt moyses et losue minister ei.
Losue minister moysi dnm saluatorem. et nomine
designat et actione. qui minister moysi recte uoca
tur: quia apprensus in carne, moysae legis in se ce
rimonias suscipere dignatus est: quia non soluere
legem, sed uenit adimplere. Moysi in omnibus uesti
gia sequitur. Quia in uinctis quae loquitur uel
scribit moyses, ille ut triplice et manifeste designatus,
quasi comes in diuina sibenequeritur, inuenitur.
hinc etenim dicit iudeis: si crederetis moysi, crederetis
forsitan et mihi: Deme enim ille scripsit.

Ascendensque moyses in montem di, senioribus ait:
Expectate hic donec reuertamur ad uos. et habetis
aaron et hur uobiscum, si quid natum fuerit questio
nis, referetis ad eos. Aaron mons fortitudinis. Hur
interpretatur ignis siue lumen. Unde aaron sal
uatorem dnm, hur designat spm scm. Quia et de
hoc dicit esaias. Et erit in nouissimis diebus prepa

ratus mons domus dñi In vertice montium . et ille
 super aptos In lumine ^{ignis} apparuit . Ascendens ergo
 ad dñm moyses , aaron et hur , hoc est montem for
 titudinis ; et lumen ignis In campes tribus ad regim
 populi dereliquit . Et nos fidoctores nr̄os ad alti
 tudinem diuinae contemplationis sequi non possu
 mus ; curemus solliciti ne aliqua nos temptatio
 à uicina montis dñi retrahat . Sed iuxta modulum
 nr̄m uirtutum operibus insistamus ; Inherentes
 stabili corde sacramentis nr̄i redemptoris , quib;
 inbuti sumus , et gr̄am sp̄s eius quasi gnati sumus ,
 In temeritatem In nobis conseruare curantes . et si
 qua nos aduersitatum quæstio pulsa uerit .
 mox adiutorium Inuocemus eiusdem nr̄i redemp
 toris , qui fideles suos per donum s̄a sp̄s proteget
 à malis omnibus ; ac liberare consueuit . Nec dubi
 tandum , quia si inceptis per sistimus , per montē
 fortitudinis infirmitas atque humilitas nr̄a
 confirmata exaltetur , et cunctis hostium temp
 tamentis fortior efficiatur ; per lumen quoque
 et ignem sp̄s s̄a nr̄a inlustratur Ignorantia . nr̄
 ad dilectionem eiusdem patris conditoris uimus inat
 descat . Cumque ascendisset moyses ; operuit nubes

11 montem sicut mons In quo legem accepit moyses,
 altitudinem perfectionis, quae In eadem lege erat
 conscribenda, designat: Ita nubes quod mons tectus
 est, grām diuine insinuat protectionis. Quāto
 amplius quisque fruitur, quāto altius adscru
 tandae mirabiliae de legedi reuelatis oculis cordis
 ascendit. Namque nec montem solummodo In quo
 moyses ascendit, nubes operuit, sed et populum per
 desertā gradientem, qui nequaquam ad altiora
 poterat ascendere, nihilominus nubes celitus missa
 obumbravit. Unde scriptum est: expandit nubem
 in protectionem eorum. Quia nimirum dñs om̄s ti
 mentes se, pusillos cum maioribus, caelesti benedic
 55 tione protegit. Et habitauit gl̄a dñi sup̄ s̄i na,
 55 regens illum nubes sex diebus; septimo autem die
 11 uocauit eum de medio caliginis. Non tantum subli
 mitas, uerum etiam nomen montis, In quo lex dicta
 est, perfectionem ipsius legis figurate denuntiat.
 Sina namque in ip̄r mensura mea, siue amphora
 mea. Diuinitus ergo procuratum est, ut mons In quo
 lex daretur, amphora mea uocaretur, quasi ipso
 dño per hoc uocabulum significante, quod lex sua
 p̄fectam uiuendi regulam omnibus pmulgata,

et unicuique secundum opera ipsorum redderet.
 Iuxta ^{hoc} quod ait ipse: In quo enim iudicio iudicaveri-
 tis, iudicabimini. et In qua mensura mensi fueritis
 remetietur uobis. Bene autem dicitur, quod morse
 ascendente, nubes et gloria domini sex diebus montem operue-
 rat, septimo autem die illum ad altiora montis
 uocauerit. Sex namque diebus in lege operari, in
 septimo requiescere iubemur. Ascendensque montem
 morse sex diebus nube et gloria domini tegitur. Ut insi-
 nuetur mystice, quia quicumque mandata domini
 operibus iustis exsequitur, diuina utique protectio-
 ne dignus existit. Idem namque dominus, qui morsem in
 montem ascendere iussit, ascendentem quoque suam
 nube et claritate circumdedit: quia quid non nobis
 bene operandi tribuit; ipsenos bene operantes ne de-
 ficiamus illustrat, ne temptamentis antiqui hostis
 quasi feruoribus solis exuriamur, protegit. Septimo
 autem die uocat ad altiora dominus morsem: quia post
 operum perfectionem, requiem nobis lex promittit
 usum. Ut qui in altitudine recte actionis domino ad siste-
 re curauimus, iam ad eius uisionem atque colloquium
 ascendere mereamur. Iuxta illud psalmista: et
 enim benedictionem dabit qui legem dedit. Ambu-

Math 7.

Matth 4

p. 83

labunt de uirtute in uirtutem, uidebitur dñs deorum
 In sion. Quod etiam in hac uita nonnullis electorum
 constat esse donatum, ut post actus perfectionem
 conuersationis, addiungat grām speculationis ascen-
 derint. Qualis cumque et quantula cūq. haec ab homi-
 nibus carne Indutis fieri potest; quod et plurimis pa-
 triarcharum ac prophetarum, et p̄ceteris ipsi mori si
 concessum est. De quo specialit̄ dictum est, quia locutus
 sit cum dō facie ad faciem, sicut loqui solet homo cum
 amico suo. Unde et de illo specialiter Intellegi uolet,
 quod sex diebus In monte nube et gladii p̄tectus,
 septimo autem die uocatus ad conloquium eius, ad mo-
 ram montis conscenderit. Quia nimirum p̄ bona opera
 quae dño donante acceperat, magis ab illo Inlustra-
 ri, atq. ab omnibus malorum Incuribus meruit obum-
 brari: ac sic ad sublimi orationis et conlocutionis
 illius dona peruenit. Medium namq. caliginis, unde
 uocatus eē dicitur, non in eē dō tenebras ullas significat,
 sed quia lucem habitat Inaccessibilem; et sic idem dicitur
 apt̄s, quem uidit nullus hominum, sed nec uidere potest.
 Caligo namq. illa obscuritas est archanorum caelestium,
 terrenis quidem cordibus Inaccessibilis, sed mori si et
 ceteris mundo ^{corde} beatis diuina reserante grā penetrabilis.

Exodi 33

1. Timotheo 6
Ibidem

quibus dicitur In psalmo: Accedite ad eum, et inlu-
 mina mini. Inaccessibilis namq. est lux eius uiribus
 nr̄is: adquam tamen acceditur muneribus ipsius.
 Ubi apte subiungitur:

Ps̄ 35

Erat autem species gl̄ie dñi quasi ignis ardens sup
 uerticem montis in conspectu filiorum isrl̄. Quasi
 ignis namq. ardens species gl̄ie dñi apparuit;
 quia corda electorū et dono scientiæ caelestis in-
 lustrat, et ardore suae caritatis inflummat. In
 nube ergo, caligine et igne gl̄ie dñi uis a est. In nube
 uidelicet, quia nos abestū temptationem protegit.
 In caligine uero, quia potentia maiestatis eius à nulla
 potest creatura ad integrum comprehendi. Pax
 enim dñi exsuperat omnem sensum. In igne autem ar-
 dente, quia mentes fidelium supernorum bonorum
 et cognitione irradiat, et spe ad dilectione accendit,
 et hanc quidem dñi gl̄iam filii isrl̄ de longe et ab inferio-
 ribus aspiciunt, Moyses uero altius ascendendo pene-
 trat. Quia nimirum abdita misteriorum diuinorum
 p̄fecta quiq. perfecte ac sublimiter uident: At nos nr̄ae
 memores fragilitatis et inertiae, et si hoc in parte con-
 prehendendo nequimus, saltem credendo, sperando,
 diligendo in proximo manere, atq. aspectare eadem.

ss

ss

philip. 4

24
Quasi enim filii isrl̄t̄ a longe oculos ad montem dī, utque
ad conspectum gl̄ae eius habent, cum infirmi quique in eccl̄a
sec̄d̄m̄ uidere summopere desiderantes, oculos mentis
sedulo in memoriam aeternae claritatis fixos tenent.
Quibus in uicinia montis dī, in quem moyses ascendisse
nouerunt, commorantur, cum in illo se moderamine
uiuendi coercent, quoniam quam gressum suae opera
tionis longius ab imitatione summorum uirorum abstru
hant, tamen sine eorum plenae illorum ad perfectionem
sequi uestigia possint.

ss̄ II Ingressusq; moyses medium nebulae, ascendit in montem,
et fuit ibi xl diebus et xl noctibus. Moyses medium
nebulae ingressus ascendit in montem, cum p̄dicatores
diuinae legis, in quibus ipse moyses eximus erit, ad in
tuenda sublimiter incerta et occulta sapientiae diuinae
inuitante adducente dño penetrant. Fuit autem cum
dño moyses xl diebus et noctibus, ut hoc numero tempo
ris disceret, quod illi solummodo decalogum legis,
quem cum suo populo acceperat, possent implere, quos
euangelicae gratiae ueritatis, quae quatuor libris
erat describenda, uiuaret. Quater enim deni xl faciunt
uel certe quod uenturum eēt tempus, quando eadem p̄
cepta decalogi, quae tunc cum uno filiorum isrl̄t̄ populo

acceptit, innotitiam cunctarum gentium, quae quae
 tuor orbis partibus continentur, diuina gr̄a largiente
 panderentur. Om̄sq; per horum nationes obseruantiam
 ad salutem peruenirent aeternam. Uerum quia bre
 uiter quàm mirifico ascensu moyses ad accipiendam legē
 peruenit didicimus: lam nunc aures simul et animos
 ad audienda quae audiunt, ac pro modulo nr̄o exponen
 da ipsa legis mandata conuertamus. Sequitur:

Locutusq; dñs ad moysen dicens: Loquere filiis isrl̄, ut (111) ss Exo. 25
 tollant mihi primitias; ab omni homine qui offeret
 ultro neus, accipietis primitias mihi. Et nos primitias ss
 bonorum nr̄orum dño tollimus; quando siquid boni ss
 agimus, totum hoc diuinae gr̄ae tribuimus ueracit̄,
 et in amo ex corde profitentes, quod ne initium quidē
 bonae actionis aut cogitationis aliquod nisi à dño possi
 mus habere: mala uero nr̄a semper à nobis ipsis dia
 bolo instigante, et coepta consummata nec nisi dño
 donante laxanda eē faciemus. Pelagianam primitias
 bonorum suorum nolunt dño tollere, sed sibi met ipsis
 possidenda retinere: quia se bonum aliquid à se ipsis
 absq; gratiadi habere stulta presumptione au
 tumant. Bene autem praecipitur moysi;
 ab homine qui offeret ultro neus, accipere primitias.

2 Corinib. 9
Iherosol.

Ps 53

hilarum enim datorem diligit dñs. et capti, non ex
tristitia nos aut ex necessitate, sed proposito cordis
bona facere iubet; quod se facere sciens propheta
glorietur in dño, dicens: Uoluntari e sacrificabo tibi.
Hæc sunt autem quæ accipere debetis: aurum, ar
gentum et aes. hyacinthum ac purpuram, coccumq;
bistinctum, et brissum, pilos caprarum, et pelles
arietum rubricatas, pelles hyacinthinas, et ligna
sethim, oleum ad luminaria concinnanda, Aromen
ta, unguentum et thymiana boni odoris, lapides
onychinos et gemmas ad ornandum ephod ac tatio
nale. facientq; mihi sanctarium, et habitabo in me
dio eorum. Cuncta hæc quæ dñs sibi a priore
populo ad faciendum sanctarium materialiter
offerri præcipit; Nos quoque qui spirituales filii sumus,
idē imitatores dñi uidentis populi eē desideramus;
spirituali intelligentia debemus offerre: quatenus
per huiusmodi oblationes uoluntarias, et ipsi sanctua
rium in nobis facere mereamur, et ipse in me
dio nr̄m habitare; hoc est in nr̄o sibi corde mansi
onem consecrare dignetur. Cui uidelicet aq̄m
offerimus; cum claritate sapientiae uere
quæ est in fide recta, resplendemus. Argentum

cum et ore nro confessio fit in salutem. Aes: cum eandem fidem
publica predicatione diuulgare gaudemus.

Hyacanthum, cum sursum corda leuamus. Purpuram,
cum corpus passioni subicimus. Coccum binctum,
cum gemina, id est di et proximi dilectione flagra-
mus. Brissum, cum carnis castitatem sentimus. Pilos
caprarum, cum habitum penitentiae adluctus
induimus. Pelles arietum rubricatas, cum ipsos do-
minici gregis ductores suo sanguine baptizatos ui-
demus. Pelles hyacinthinas, cum nos post mortem
spiritualia in caelis corpora habituros esse speramus.

Ligna sethim, cum expurgatis peccatorum spinetis
munda carne et anima dno soli seruiamus. Oleum ad
luminaria concinnanda, cum fructibus
caritatis et misericordiae refulgemus. Aromaticum,
unguentum et thymicum boni odoris, cum opinione
bonae nrae actionis multas ad exemplum bene uiuen-
di longe lateq. diffundimus. Lapidem onychinum et ge-
mas ad ornandum ephod acratione, cum miracula
scorum, quibus cogitationes do deuotas, et opera uir-
tutum ornare, digna laude predicamus. Atque haec
in aduictorium nrae fidei ubi opus fuerit adsumimus.

Quia enim in humeris onera gestare solemus, recte per-

ephod, idest super humerale, opera iustorum et p[ro] d[omi]no labore^s insinuantur; quia uero in pectore cogitationum sedes est, recte in r[ati]onali, quiescit habitus pectoris sacerdotalis, mundi electorum cogitationes exprimuntur. Lapidesq[ue] onychini et gemme ornant ephod actionale: cum eximius summorum patrum actibus et cogitationibus etiam miraculorum insignia linguntur. Neque aliquid ueret in lapidibus onychinis, qui sanguinei feruntur esse coloris, addita bonis operibus martirum merita intellegi. De quibus singulis suo loco plenius opitulante di[ci] gr[ati]a dicendū ē.

Facientq[ue] mihi ^{inquit} sc[ri]pturam, et habitabo in medio eorum, iuxta omnem similitudinem tabernaculi, quod ostendam tibi, et omnium uasorum in cultum eius. Ostendit mors d[omi]ni tabernaculum in monte et uasa in cultum eius consecrata: quia eadem secum tanto tempore demorata manifeste demonstrauit; quanta pietate, humilitate et munditia uirtutes angelicæ suo creatori gaudeant obedire. Quæ sunt perfectum in omnibus tabernaculum eius, quoniam in eis ex quo conditi sunt, manere atque in habitare cessauit. Quorum etiam nobis in resurrectione similitudo uitæ, et communis ante d[omi]n[um] conuersatio promittitur. Quicumq[ue] modo relictis huius mundi contagiis, eorum in terris uitam imitari studemy;

ss
ss
ss

Uelut
modo d[omi]n[us]
peractis
ap[osto]l[us] u[er]o
calam[en] g[er]it
est illa ca
ex solis g
resurrex
hominu
recepit ca
quæq[ue] su
ipsa h[ab]et
uitate co
d[omi]n[us] facere
omnem sin
omnium
in caelis co
ris, quante
tate uirtu
Quod si for
homo terrig
d[omi]n[us] et prox
angelus qu

Videlicet In laudando ac diligendo dñm, et proximum quoq.
 indō diligendo ac uiuendo; Inimicos etiam ad amorem dñi
 pietatis officis prouocando; quales erant. quibus ait
 apłs. Vos autem fr̄s non estis in carne, sed in spū. Taberna-
 culum ergo quod moysi in monte monstratum est, superna
 est illa ciuitas et patria caelestis, quae illo quidem tempore
 ex solis exiisse creditur angelis sc̄is, Post passionem uero
 resurrectionem et ascensionem in caelos, mediatoris dñi et
 hominum, et multitudinem preclarā et copiosā sc̄arū
 recepit uniuersum. Uasa uero tabernaculi illius singula
 quaeq; sunt personae sp̄m beatorum; ex quibus omnibus spūum
 ipsa hiet, quae est mater omnium nr̄m. In uera pace et
 unitate consistit. Notandumq; diligentius, quod sc̄arū
 dñō facere filii is̄rl̄i lubentur, non ex parte simile. sed iuxta
 omnem similitudinem tabernaculi, quod ostendit moysi,
 omniumq; uasorum in cultum eius. Sicutem ad angelorum
 in caelis consortia tendimus, debemus uitam eorum inter-
 ris, quantum non noxia corpora tardant, terreniq; hebe-
 rant uitas, moribundaque membra, semper imitari.
 Quod si forte requiris, In quo hoc tabernaculum caeleste
 homo terrigena, sp̄itales carnalis imitari ualeat; diligens
 dñm et proximos, hoc imitare; subueniunt miseris, et si
 angelis quom̄s beati sunt, certe hominibus, hoc imitasti.

humiles sunt, mites sunt inuicem, placati sunt, diuini pa-
renti iussis: hoc in quantum uales imitare; nihil mali,
nihil otiosi, nihil iniusti locuntur, agunt, cogitant; di-
uinis indefessi laudibus uerbo et mente adsistunt: hoc
quantum potes imitare, et sciamus in domino iuxta exem-
plum quod morisi in monte monstratum est, aedificasti.
Ueniensque dominus et saluator noster cum patre mansionem
apud te facit: quam et post hanc uitam in illud taber-
naculum quod imitaberis, perpetuo beatum introducet.
Sequitur. Sicque facietis illud, arcem delignis sethim
conpingite. Arca, quae prima omnium in tabernaculo
fieri iubetur, non incongrue ipsam domini et saluato-
ris nostri incarnationem designat. In quo sunt omnes thesauri
sapientiae et scientiae absconditi. quae uidelicet
arca bene delignis sethim conpingi iubetur. Ligna quippe
sethim leuis atque in putribilis feruntur esse naturae: non
multum a qualitate albae spiniae distantur. Arca
ergo delignis sethim facta est: quia corpus dominicum
ex membris constabat omnium uitiorum labe carentibus,
et haec eadem sunt ligna spinis simillima. Quia et si in
incarne peccati, tamen in similitudine uenit carnis
peccati. ut apostolus ait. Sequitur.

11) Cuius longitudo habeat duos semis cubitos, latitudo

1111
Col. 8 =
Rom. 8

cubitum et dimidium, altitudo cubitum similiter acse
missim. Quidam solent Interrogare cuius quantita-
tis sit estimandus cubitus, quem moyses t in arca noe,
uel in factura tabernaculi posuerit. Quae si iosephi
uerba uiderimus, facile questio soluetur. Neq. enim
putandum est hominem iudaeum genere sacerdotalem
Ingenio excellentissimum, et in scripturis diuinis simul
et secularibus doctissimum; ullatenus hoc potuisse latere.

Altitudo ergo: Facta est autem et arca longitudinis quinque
palmorum, latitudinis trium. Unde patet manifeste,
quia illum designat cubitum quem duo palmi cōplent.
Mystica e autem longitudo arcae longanimitas dñi ac
redemptoris nr̄i patientiam, quae Inter homines con-
uersatus est, insinuat. Latitudo | amplitudinem ipsam
caritatis; quae ad nos uenire et Inter nos habitare uoluit.

Iosephus lib. antiq.
3. cap. 8

Altitudo spem futurae sublimitatis; quia uel seipsum
post passionem suam glorificandum, uel glorificaturū
eē pr̄uidit. Unde et apte longitudo erit arcae
duorum cubitorum; propter uidelicet doctrinam
et opera, quibus resulgebat In mundo. Hinc enim
et euangelista lucas sermonem se fecisse asserit
de his quae coepit ih̄s facere et docere; et ues ipsius
admirantes dicebant. Unde huic sapientia huic

Mat. 13

et uirtutes: sapientiam uidelicet referentes uideu quae
 miranda dicebat; uirtutes uideu quae gerebat; quod
 uero post duos cubitos etiam semissem arca in longitu-
 dine habebat; potest ad humane tarditatem fragili-
 tatis referri: quae dicta uel opera saluatoris sublimia,
 necdum prout dignum erat capere uolebat. Unde
 et de quibusdam mysticis eius actibus aperte dictum est.
 haec non cognouerunt discipuli eius primum, sed
 quando glorificatus est ih̄s. Similiter et de dictis illius
 sublimioribus: et erat uerbum istud absconditum ab eis,
 et non intellegebant quae dicebantur. Habebat arca
 duos cubitos longitudinis: quia dñs in carne clarus
 uerbo et actibus apparebat. Habebat et dimidium
 cubita: quae etiam tarditatem discipulorum, quae
 necdum perfecti dicta uel acta ipsius capere pote-
 rant, longanimiter ferebat. Unus erat cubita lati-
 tudo arcae: ob dispensationem ipsius domini curata,
 quae electos suos in dō adunare curauit. Unde et pro eis
 supplicans patri dicebat: non pro his autem rogo tantū,
 sed et pro eis qui credituri sunt per uerbum eorum in me;
 ut om̄s unum s̄nt, sicut tu pater in me, et ego in te, ut et ipsi
 in nobis unum sint; et paulo post: et notum facias nomen
 tuum, et notum faciam, ut dilectio quam s̄ dilexisti, in ipsis

Ioh̄n. 12

Luc̄ 16

Ioh̄n. 17

sit, et ego in ipsis. Habebat post unum cubitum etiam se-
 missem, videlicet ob significationem nr̄ae fragilitatis:
 qua nec dum in hac vita positi, p̄fecte uel ipsi dñm dili-
 gere, uel dilectionem quam erga nos habet dñs, comprehen-
 dere sufficimus. Quin potius sicut, ap̄to teste, ex parte 1 Cor. 13
 cognoscimus, et ex parte prophetamus. Ita nimirum etiā
 ex parte diligimus. Habet ergo arca unum cubitum,
 habet et dimidium: quia dñs unicuique pietate sibi ac pi-
 etati associandos diligit, et nr̄ae quoque capacitatem dilec-
 tionis, quodis cumque in hac uita esse potest, aequae p̄
 benignitate complectitur. Donec ad eius uisionem, ab i-
 eum ex toto corde, tota anima, tota uirtute diligamus,
 intrare mereamur. Altitudo quoque arcae aptissime
 erat cubiti unius et dimidii: videlicet propter signifi-
 cationem unicee spei, quae uel dñs ipse cum eō in carne
 nobiscum, future suae resurrectionis, et posterioris gl̄ae
 prestulabatur euentum: tñs inter aduersa sc̄li prop̄
 futurorum p̄mia bonorum gaudere semper ammonet.
 Habet ergo arca plenum cubitum in multitudine: quia dñs
 et saluator nr̄ plenissime nouerat, ipse etiam corrupti-
 bili adhuc conuersatus in carne, quantum sibi metipso t̄mē
 brissus, quae nos sumus, eō gl̄a conseruata in futuro. Habet
 et dimidium cubitū altitudinis: quia nr̄ quoque deuotionem

paruitatis libenter in suo corpore suscipit, qui pia
quidem intentione futuram patriam diligimus: sed
necdum perfecte quaesit eius felicitas, capere ualemus;
At tamen quantum capimus, hoc non nisi ab illo habemus. 37

ss

ss

Et deaurabit eam auro mundissimo Intus et foris: fa-
cies super coronam auream per circuitum. Arca Intus
et foris auro mundissimo deauratur: quia assumpta
à filio dī humana natura, et Intus uirtute scī sps plena
erat, et foris hominibus aperte scī sps opera premonstra-
bat. Cum mirum arce bene corona aurea supra ar-
cum clari precipitur: quia apparens in carne, atque
ad redemptionem humani generis ueniens filius dī,
certum expectabat tempus et horam, quando suscep-
tam pro nobis mortem cum ipso mortis auctore supe-
raret, atque ad patrem uictor in celos ascenderet.

H. 2

Apoc. 6.

De hac corona dicit ap. 17. Cum autem quimodico quidē
ab angelis minoratus est, uidemus ihm propter passio-
nem mortis glā et honore coronatum. De hac in apoca-
lypsi iohannes: et uidi, inquit, et ecce equus albus, et
qui sedebat super illum, habebat arcum, et data est ei coro-
na, et exiit uincens ut uinceret. Equus quippe albus
gēta: eques qui illi presidebat, dñs est, qui habebat arcū:
quia contra potestates aëricas ad bella ueniebat. Dicitur

est ei corona uictoriae. quia regnum mortis moriendo sub
 uertit. ¹⁷ Et quattuor circulos aureos, quos pones per
 quattuor artes angulos; duo circuli sint in latere uno,
 et duo in altero. ²¹ Quattuor circuli aurei, quattuor sunt
 euangeliorum libri; qui merito aurei sunt, propter di-
 uinitatem sapientiae qua fulgent. merito circulis con-
 parati, quia aeterna est ipsa dei sapientia quam pre-
 dicant; Neque incipiens extempore, neque esse desi-
 nens aeterna diuitias, quam homo xps accepit.
 Unde imminente hora suae passionis precatur patrem,
 dicens: Et nunc clarifica me tu pater apud te metipsum,
 diuitiis quibus habui prius quam mundus esset apud te.
 Quattuor autem angulos habet circa; quia sacramen-
 tum dominicae incarnationis per omnes mundi plagas,
 in quibus scilicet ecclesia dilatatur, celebrari non desinit.
 et per eosdem angulos quattuor; Quattuor circuli
 sunt positi, quia in cunctis mundi finibus euangelium
 xpi saluandis fidelium cordibus predicatur. Duo
 autem circuli in latere uno, et duo sunt in altero; uel
 quia duo euangelistae discipulatu saluatoris in carne
 predicantis, et miracula facientis adhaerebant; Duo autem
 alii post resurrectionem ascensionemque eius ad celos
 ad fidem eius uenerunt; uel quia in figura quattuor

Joan. 17

animalium, duo qui per hominem et utulum designa-
 ti sunt, passionum et mortis eius Indicia prætulere.
 Duo uero illi qui per leonem et aquilam præfigurati sunt,
 uictoriae qua mortem destruxit, insignia demonstra-
 runt. homo quippe dominus per incarnationem mortalis
 factus apparuit. Utulus uero idem oblatus pro nobis
 in altari crucis extitit. leo fortiter subigendo
 mortem; Aquila ad celos ascendendo factus est.

Atque ideo duo circuli in latere uno, et duo sunt in altero.
 quia nimirum duo euangelistæ per suam figuram ad-
 sumptionem in domino humane fragilitatis, et duo alii uic-
 toriam qua de eadem adsumpta fragilitate a mor-
 te triumphauit insinuant. Nam quasi leuum latus
 arcus duos habuit circulos; cum euangelistæ duo in
 carnationem domini ac passionem figurarent; similiter
 lateri dextero duo inuenti circuli; quod utique duo
 euangelistæ resurrectionem et ascensionem eius, quae ad
 futuram gloriam uitae pertinent, figuratim exprimunt.

55 Facies quoque uectes delignis sethim, et operies auro.
 55 Inducesque per ^{circulos} singulos qui sunt in arcu latoribus, ut
 55 portetur in eis: qui semper erunt in arcibus, nec unquam
 55 extrahentur ab eis. Uectes quibus arca portatur,
 sancti sunt doctores, qui dominum predicando uidentium

cordibus inferunt. Qui uidelicet ueteres semp eē iubentur incir-
 culis; quia nimirum necesse est ut quicumq; alius caelestia sa-
 cramenta p̄dicant; Numquam ipsi mentem amemoria sacre
 scripturę, Numquam manus aduinarum obseruantia manda-
 torum contineant. Bene aut̄ sequitur: ³⁹ Ponesq; inarca testi-
 ficationem quam dō tibi; ⁴⁰ quia illa solummodo de incarna-
 tione dī filii loqui & credere debemus; quae nobis ipse dñs per
 auctores sacre scripturę reuelare dignatus est. Sicut uis
 scire que sit illa testificatio, quam inarca ponendā ad dño
 ad dño moyses accepit; Apostolum audi. Post uelamentum aut̄, ^{Heb. 9}
 inquit, sedm̄ tabernaculum, quod dicitur scā scōr, auream habens
 turibulum, & arcam testamenti circum tectā ex omni parte auro;
 In qua urna aurea habens manna, & uirga aaron que fron-
 duerit, & tabule testamenti. Urna aurea inarca habens
 manna; anima est scā in xpo; habens in se omnem plenitudinē
 diuinitatis. Uirga aaron que excisic fronderit; potestas est
 in uictu sacerdotu illius; de qua dicit pphētia: Uirga aequita ^{Pē 44}
 tis uirga regnati. que p̄quam ad tempus p̄ mortem uisū
 esse succisic; In luceſcente mane resurrectionis uiuacius reflō-
 ruisse inuenta est; ac p̄p̄duo inuolabilis atq; in mareſci-
 bilis p̄ mansura eē innotuit. Xps enim surgens a mortuis ^{1. Cor. 6}
 uā non moritur; mors illi ultra non dominabitur. Tabule
 testamenti inarca; omnem in xpo & scientiam paternoꝝ

secrētorum, & potentiam iudiciorum designant. In ta-
 bulis nonque testamenti. & fides erat Inscripta. & nō
 diuinitatis, que mundum crearet ac regeret, & man-
 data quib; dō seruiū oportet, & diserbis iudicū, quū
 ipse odientes se iure condemnaret, & diligentes se misē-
 ricordia digna remuneraret. Hæc est ergo testificatio
 quam dñs moysi in arca ponendam dedit: cum confiten-
 dam nobis in xpo signauit ueritatem carnis, carnis &
 uerbi. Ipsamq; carnem post passionem mortis resurre-
 ctione glorificatam. & æterni regis ac pontificis dignitate
 sublimatam monstrauit, cum ipsum eē solummodo pa-
 trē notum consueum archanorum, quasi ueraciter unius
 eiusdemq; cum patre maiestatis ipsum eē omnium
 iudicē docuit secrētorum. **F**acies & p pitiatorium
 de auro mundissimo: duos cubitos & dimidiū tenebit lon-
 gitudō eius, semissem & cubitum latitudo. **Q**uæri solē
 quid p pitiatorium dicat quo operienda sit arca: sed
 cum de auro fieri iubeat, & tantæ longitudinis ac lati-
 tudinis quantæ arcam fieri pcepit, constat pculdabio
 quia tabulā fieri uoluit auream tantam, quantæ arca
 tegere sufficeret. Quod uidelicet p pitiatorū non aliud
 quā dñm saluatorem, sed specialius in eo uiscera pietatis
 designat. De quo diē apti. quon pposuit dñs p pitiationem

V

4

fem 3

psalm
 quia fu
 sauis
 opor
 facies
 uno, &
 expone
 se mu
 da est
 Cherub
 ppheta
 emplar
 ruffe
 ebat
 Et quid
 bern da
 consu
 n mut
 mascul
 ductile
 scriptor
 ruptum
 cherub

pfidem in sanguine ipsius. Nam & ideo desup ponitur,
 quia sup exultat misericordiam iudicio. unde & psalmista.
 Sicut inquit, dñs uniuersis, & miserationes eius sup omnia. ps 144
 & opera eius. **D**uos quoq; cherubim aureos & pductiles
 & facies ex utraque parte oraculi: cherub unus sit in latere
 & uno, & alter in altero. utrumq; lacus p pitoriu tegant
 & ex pidentes alas, & operientes oraculum: respiciantq;
 & se mutuo uersis uultib; in p pitorium, quo operien
 & da est arca: In qua ponet testimoniū quod dabo tibi. - 6

Cherubim eē nom angelicatum uirtutum hiezechiel Ierob. 10
 ppheta manifeste declarat: quas & iam iuxta ex
 emplum quo hic fieri iubentur, cum alis sibi appa
 ruisse designat, dicens. & uox alarum cherubim audi
 ebatur usq; in atrium exterius, sicut uox dñi loquentis.
 Et quidem numero singulari cherub, plurali aut cheru
 bim dicitur, & est nomen generis masculini: sed greca
 consuetudo neutro genere posuit cherubim m. littera m
 n. mutata. Verum n̄r̄ interpret hebreum secutus idioma,
 masculino genere posuit. Duos cherubim aureos & p
 ductiles facies; n̄ duo cherubim aurea & pductilia. qd
 scriptorum incuria credo meius translatione eē cor
 ruptum, ut p cherubim antiquorum more scriberetur
 cherubin. Interpretatur cherubim siue cherubin scientie

multitudo, uel scientie intellectus. Quod uidelicet tanto
 rectius angelicis potestatibus congruit, quanto perfecte
 ab omni impulsu impurę cogitationis alieni, uisionis sui con-
 ditoris adherent. Idcirco autem alas uel in figura cheru-
 bim moyses facere iubetur, uel in ipse eorum specie uelisse
 se prophete testatur. Quod etiam licentia solę imitari
 pictorum, ut in alto sedem habere angeli, & quasi leui
 uolatu ubiq; discurrere posse signentur, neque ullę
 habere tarditatem, quin confestim ubicumq; uolauerint
 adsint. Quod ipsum quoq; nobis p̄ resurrectionem spiritali-
 tam corpore uestitis indubitanter p̄mittatur. Expan-
 dunt ergo cherubim, & p̄pituatorium tegunt, qm̄ ange-
 li omnę sue nature potentiam, quę in altis habitare,
 & cuncta sup̄ne illius patrię loca leui ac solo itinere
 penetrare metuerunt, in obsequium sui conditoris of-
 ferunt: ac uelut p̄pituatorium contuentes obumbrant,
 id est honorant uelando, quia totū quę habent statum
 perpetue felicitatis, eius gratie deputant, a quo ut nihil
 mali uelle posse acceperunt. Duo sunt autem p̄pter
 significandā societate angelicę pacis, quia minus quę
 inter duos haberi caritas non potest. Unde & se se respi-
 cere mutuo, & in p̄pituatoriū uultus iubentur habere,
 quia nimirum in glorificatione diuine uisionis sibi met

alterutrum consonant. Item p̄ duo cherubim possunt
 duo testamenta figurari: quorum unum futurā dñi br
 carnationē, aliud factum clamat. Respicunt q̄ se mutuo:
 quia in iud̄ testatione uertutis quā predicant, in nullo ab
 inuicem discrepant. Uertunt uultus in p̄pitiatorum: quia
 & misericordiam dñi, in qua unica mundo spes est, ualde
 commendant. atq; ideo sunt ex utraq; parte oraculi: quia
 & p̄cedentia ante incarnationē dominicam tempore &
 sequentia p̄dicatione spiritalis scientie replent. quib; & sic
 nom̄ scientie multitudinis, ut scientie multiplicatę conuenit.
 Quod uidelicet scriptura sacri spiritali ac diuina scientia ple
 na ē, eademq; scientia ex quo ipse scriptura condi coepit,
 augeri semp ac multiplicari non desinit. Vnde & angelus
 danieli. p̄transibunt, inquit, plurimi. & multiplex erit sci
 entia. Namq; moysi ampliore patriarchis scientiam
 p̄cepisse, testatur ipse dñs, qui illi apparetis ait: Ego dñs
 qui apparui abraham & isaac & iacob in dñm omnipotentē,
 & nom̄ meum ad uos n̄ indicaui eis; Multiplicata ē
 ergo ex tempore scientie diuine cognitionis cum hoc de
 se ipso dñs moysi, quod patriarchis n̄ indicauerat, osten
 dit. Dauid qui b̄ lege dñi meditabatur die ac nocte,
 uideamus an se ipsi, qui legem scripsit moysi, aliquid am
 plius de dño intellexisse senserit. Quomodo, inquit, dilexi

Dan. 12

Exo. 6

legem tuam dñe, tota die meditatio mea est. Statimq;
 sub iunxit: sup om̄s docentes me intellexi. Vnde & ubi
 gloriatur in dño, dicens: Incerta & occulta sapientie tue
 manifestata sunt mihi. Item ap̄t̄ maioru pph̄as nosse declarat
 dñs ip̄s, qui eisdem loquitur, dicens: Multi pph̄e & iusti
 cupierunt videre que uideatis, & n̄ uiderunt, audire que
 auditis, & n̄ audierunt. Sed eisdem post resurrectionem
 ascensionemq; suam maiorem adhuc scientie gratiam repro
 mittit, dicens: Adhuc multa habeo uobis dicere, sed n̄ potestis
 portare modo. Cum aut̄ uenerit ille sp̄s ueritatis, docebit
 uos omnem ueritatem. Quibus & in futuro maius omnibus
 que in hac uita cognosci possunt, reuelaturum se esse
 pollicetur, dicens: Qui aut̄ diligit me, diligatur a patre
 meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei me ipsum.
 Recte cherubim scientia multiplicata dicitur: quia in
 utroq; cherubim gl̄ie p̄pituatoriu obumbrare dicuntur;
 quia testamento crescente p̄ tempus, & multiplicata
 scientia, p̄pituationem nob̄ dñi saluatoris p̄dicant.
 & hanc gratiam semp uocib; quasi uolando aere ab ore
 dicentium ad eos pueniunt audientium. Merito
 expansis cherubim alis: & uelut ad uolandum aptatis
 possunt designari. Inde p̄cipua & loquitur uoce supra
 p̄pituatorium scilicet, ac de medio duorum cherubim,

X. testamento fidelibus magis ex tempore magisq; cognitio ueritatis innotuit. Recte

X. expansis ad uolandum alis honorare non cessant. Quia enim uerba conloquentium, quibus, quasi

¶ qui erunt supra arcam testam^oni, cuncta que man-
 ¶ dabo per te filius isrl. ¶ Supra ppitatorium loquit^r
 dñs ad moyses cuncta que p illum mandet filius
 isrl: quia p gratiã ppitiationis di factum e, ut homi-
 nib: post culpam puaricationis apparere, & eis uer-
 ueritatis post errorem demonstrare dignatus est.
 De medio cherubim loquitur: quia p angelicam uisi-
 onem, & non in sua substantia dñs apparuit, & locutus
 est moysi, attestante aplo: quia lex ppter transgres-
 siones posita est, donec ueniret semen cui p miserat,
 ordinata p angelos in manu^{me} ductatoris. ¶ Item de me-
 dio duorum cherubim loquitur dñs: quia p uerba
 utriusq: testamenti consona nos uoce ad fidem ueri-
 tatis erudit. Terte de medio cherubim loquitur:
 quia p unigenitum suum, qui in medio duorū testa-
 mentorum in carne apparuit, humano generi dñs
 pat̄ uoluntate sua manifestare dignatus est. Quo
 sensu & iam illud potest accipi, quod ait ^{deus} habuit.
 In medio duorum animalium innotescet. Potest aut̄
 in arca sicut sc̄a ecclesie figurabit accipi: que delignis
 in putribilibz, hoc est animabz sc̄is aedificatur: & in
 fide sc̄i euangelii per quatuor mundi plagas disten-
 ta coronam uite adō & pectat aeternam habens.

Epiluz

1 p. 2.

6

in se tabulas testamenti in meditatione continua legis
 di: habens & urnam aurea cum manna infide domi
 nice incarnationis: habens ergo uirgam aaron, que
 frondeuerat, in participatione regni & sacerdoti do
 minici dicente aplo p. 170: Nos autem genus electi, regu
 le sacerdotum: habens ppituatoriu desup, ut cuncta
 quee habet bona, largiente gratia diuina sese acce
 pisse meminerit. habens & cherubim glae in ppiti
 atorio, uel angelica uidelicet psidia, quibus ad o semp
 adiuuetur ppitio: Testamenta, quib: quales uiuere,
 & quomodo auxilium recte uiuendi ad diuina ppitua
 one querere debeat instituitur. Sic aut sunt
 cherubim supra ppituatoriu positi, quomodo ciuitas
 xpi, idest sca ecclia sup monte, idest sup ipsu xpm ee
 constituta dicitur. Non quod altior illo possit ee ciu
 tas sua, sed quod eius subsidio sustentata pficiat.
 Cherubim supra ppituatoriu habet arca: quia tan
 gelica ministeria, uel eloquia diuina eo ueracius
 ecclesiu uiuant, quo ipsa in fundamto summe ueri
 tatis stabilita consistunt. **F**acies & mensam de
 lignis sethim habentem duos cubitos longitudinis
 & latitudine cubitu unum, & in altitudine cubitu
 ac semissem. Mensa de lignis sethim facta, scripta

Mensa descriptio — Cap. VI

est facta defortib: scōz patrum uerbis actib: que con
 pacta: que dum nob̄ que sint aeternę quidiu beati
 tudinis: quomodo adhuc p̄ueniatur: ostendit, cubū
 p̄fecto nob̄ salutis ac uitę suggerit. haec habet lon
 gitudinē, cum p̄seuerantiā nob̄ coeptę religionis: la
 titudinē, cum amplitudinē caritatis. altitudinē, cū
 spem p̄p̄etue remunerationis insinuat. Et bene lon
 gitudo duorum est cubitorum: quia actualis n̄ra
 conuersatio induab; maxime uirtutib; consistit,
 misericordia uidelicet & innocentiā. Dicente ap̄to
 iacobo: Religio ^{autē} mundā & immaculatā apud dñm patre
 hec est, uisitare pupillos ac uiduas in tribulatione eorū,
 & immaculatum se custodire ab hoc seculo. In eorūq;
 quod pupillos ac uiduas in tribulatione eorū uisitare
 p̄cipit, cuncta que ergo p̄ximos necesse habentes mi
 sericorditer agere debemus ostendit. In eo uero qđ
 immaculatos nos ab hoc seculo custodire ammonet, un
 uersū inquit; nos ipsos caste uiuere oportet, expri
 mit. quos duos cubitos bonę actionis. & dñs ipse mensę
 uerborum suorū messe declarauit, cū ait: sint lūbi
 ūri p̄cincti, & lucerne ūrę ardentes. Lūbi uidelicet
 p̄cincti, ut à contagione sc̄li huius p̄duremus immu
 nes. Lucerne uero ardentes, ut p̄ opera misericor

Iacobi 1

Luc 12

die coram dño dari fulgeamus; Nam qđ sequitur:
 et uos similes hominib; expectantib; dominũ suum
 quando reuertatur anaptus: Ad altitudinẽ eiusdẽ
 mensẽ, hoc est ad spẽ futurę rētributionis puncto.
 Quod uero mensurã unã habet cubitum in latitudine, uni-
 tate ipsius dilectionis, quã tota nob̄ testamenti ue-
 teris & noui series cõmendat, figurate denuntiat: una
 que est caritas; hoc est simplex & pura mentis p̄dictas,
 qua & dñm & proximos; & ipsos quoq; inimicos amare
 iubemur: quãuis magna distantia ac distinctione
 remotissima ipsius amoris; dñm primo loco, inimicos ul-
 timo diligere debeamus; ipsis quoq; proximis p̄diffe-
 rentia meritorũ dispar sit modus impendendus amoris.
 Sicut patriarchã iacob, cũ om̄s diligeret filios, ioseph
 tam singularis merito innocentie p̄ ceteris diligere
 scriptura teste nouimus. Vnde pulchre incanticis
 canticorum dñe eccl̄a xpo: Introdux̄ me in cellã uinaria,
 ordinauit in me caritatẽ. Porro qđ altitudo cubitũ ac
 semisẽ habebat, cubitus, eq; ac in latitudine, unitate
 ipsius spei n̄re celestis insinuat: qua expectam̄ dñm
 n̄m, quando reuertatur de celis remuneraturus seruos,
 quos uigilantes accinctis lãbis & ardentib; bonorũ operũ
 lucernis inuenerit. Nã & si p̄ diuersitate meritorum

Car. 2

multe sunt mansiones in domo patris unum tam est
 regnum celi, in quo omnes recipiuntur electi. Semisse uero
 qui superest, unum uis contemplatus, quo nulli sanctorum
 & in carne adhuc positi frui meruerunt, indicat. quibus non
 solum sperare celestia premia, uerum & uiam ex parte ui
 dendo per gustare donatum est. ut esauus & michael, esse
 nique prophetae, qui uiderunt dominum sedentem in solio glorie suae,
 circumstante caelorum exercitu: ut petrus, iacob & io
 hannes, qui clarificatum inter moysen & heliam dominum in
 sancto monte uiderunt: ut magister gentium, cui priusquam
 carnis debitum solueret, donatum est in paradiso uicium
 celum rapti, & audire arcana uerba, quae nihil est homini loqui.
 In his ergo & huiusmodi furnulis christi, mensa nobis tabernaculi,
 hoc est diuina scriptura, quae ecclesia sancta sine cessatione
 reficitur, super cubitum communis spei semisse in multitudine
 ne adiungit: quia superne beatitudinis praemonstrata
 illis priusquam reddita demonstrat. quae nimirum praemonstratio
 quae repta & in transitu sanctorum mentibus
 apparet, recte per dimidium cubitum & non per plenum cubitum fi
 guratur. Et in ueribus eadem auro purissimo Mensae
 tabernaculi inauratur, quae & scriptura sancta sapientiae
 caelestis sensu clara resurgit: & ipsi quae condidere
 prophetae, per clarum uisum ac sermone fuerunt.

Ioan. 14

7

Esa. 6.

Matth. 17
Marc. 9
Luc. 9.

2 Cor. 12. 12

gaudia

75
" Faciesque illi labiū aureū percutū, & ipsilabio coronā
" interrasilē altam quattuor digitis. Labiū aureū
fit mente percutū: quia doctrina sacri eloqui p
mundissima nob̄ p̄dicatorū fidelium ora ministrat.
Neq; illorum locutio quidiuina nobis arcana tradider;
humane ē subulationis sermomb; ullatenus aditari
nari consentiebat: quā potius n̄ tantum nocua, sed
& ociosa hominum uerba grauius ferre ac reclud
guere curabunt. T̄ certe labiū fit aureū mente p
cutum: quia scriptura sc̄a omni ex parte sue lo
cutionis, cū recte intelligitur, claritatē nob̄ sapientis
celestis insonat. Cui in delictis labio coronae additur:
quia lingua p̄dicantiū suis auditorib; retributionē uite
p̄mittit aeternae. & bene ipsa corona quattuor digitis
alta fieri p̄cipitur: quia celsitudo nob̄ coronae p̄missis per
quattuor sc̄i euangelii libros ostenditur. T̄ quod p̄ casto
diū euangelicę fidei & operationis, ad coronam nos uite
p̄uenire oportet. Pulchre q; p̄ digitos libri designantur:
quia nimirū & tabule legis digito dī esse scripturę
referuntur. Et in euangelio dñs distinctionē legis tem
peraturus, digito scribebat in terra, dñs de adultera
quā accusabant pharisei & scribe: si quis uirum sine pec
cato ē, primus illā lapidē mittat. Digitus autē

Ioan. 8.

di, sp̄s di intellegitur. Unde illud q̄t ^{Lucas} matheus dñm dixit Lucas 11
 se refert: si ergo indigito di exio demonia: ^{Matheus dicens} Lucas quib: Matth. 12
 exponendo dix, insp̄a di. Itaq. labio m̄se aurea corona
 aurea quattuor digitis alta sup̄ ponitur: quia puris
 sima sc̄orum p̄dicatorū eloquia, sp̄e sup̄ne beaitu
 dinis expectant: que ministerio sc̄i sp̄s in quattuor
 sc̄i euangeli libris descripta continetur. Nec solū p̄di
 catores ipsi p̄mum in celis sui laboris accipiunt, Merū
 & uō omnib: sibi optemperantib: eandē ^{ure} coronā certa
 euangelice ueritatis auctoritate p̄mittunt. Bene autē
 eandē coronā In terra silis fieri p̄cipitur: Quia nimirum
 ad eterni retributio regni n̄ indifferēt omnib: datur: sed
 p̄qualitate accipientiū distincto diuinitus examine sin
 gulis quib: que distribuitur. Corona & enī aurea m̄sae
 dñi pura ¹⁰⁷¹ & in terra silis esse, si claritas future iustoz
 retributionis aequalis omnib: panderetur. Instat uide
 licet huius solis mundum, cuius splendore dñs indifferēt Matth. 5
 sup̄ bonos & malos facit oriri: at quia sic stella & stella 1 Corin. 15
 differt In claritate, Ita erit & resurrectio mortuorū.
 Corona m̄se dñi uariis distincta sculpturis, sed c̄petent̄ or
 dinatis adposita ē. X̄na & enī uita futura omnib: est p̄
 missa iustis, sed multiformis in illa p̄ diuersitate merita
 gta ē singulox. Quod uero descripta prius una corona 8 8

subiungitur. & sup illum alterā coronā aureolā. De illo
potest p̄mo recte intellegi, qui generalia scripturę
sę mandata spontanea uite p̄fectionis electione trans
cendunt. Ideoq. specialē p̄ceteris fidelib. rētributio
nē uoluntarie oblationis expectant. Coronęq. aureę
quattuor digitis alta labio mense aureo adpōnitur,
cū p̄ euangeliū his qui mandata diuine legis custodiunt,
uita eterna p̄cipitur. Dicente dño addiuitē. Si uis ad uitā
ingredi, serua mandata. Non homicidiū facies. Non adul
terabis. Non facies furtū. non falsum testimoniū dices. honora
patrē tuum & matrē. et diliges p̄ximū. sicut te ipsum.
Sed eidē coronę altera corona aureola sup pōnitur, cū
p̄tinus subinfertur. si uis p̄fectus eē, uade, uende que
habes, & da pauperib. & habebis thesaurū in celo, & uen
sequere me. Ad hanc coronam p̄tinē canticum illud
nouum, q̄ ^{quod} enim uirgines tantū coram agno cantasse
referuntur, qui empti sunt ex hominib. primitię dō et
agno. Ad hanc, q̄dem secuntur agnū quocumq. abierit.
Vel certe corona aurea labio m̄se dñi adpōnitur, cū in
uerbis sacre scripturę dicimus egredientes carne ani
mas ad eterna in celis p̄mia eē recipiendas. et sup
illā alterā aureolā sup additur corona, cū in eadem
scriptura reperitur, q̄t eis sublimior. In fine seculi

pro m̄tine
March 19

adungitur
Iulian

Apocal. 14

+

te incorporū quoq; immortalū receptione seruetur. 35

¶ Quattuor quoq; circulos aureos p̄parabis, & pones eos

¶ in quattuor angulis eiusdē m̄se p̄ singulos pedes. 1°

hōc ut supra de arca exposuimus. Quā etiam hic accipien-
da sunt. Quattuor namq; circuli aurei quattuor euan-
geliorum sunt libri; per quorum fidem contigit, ut om-
nis scriptura sc̄a per mundum legeretur & intellege-
retur uniuersum. Quattuor autē pedes habet m̄sa:
quia quadriformi ratione omnis diuinorū eloquiorum
series distinguitur. In libris namq; omnib; sc̄is intueri
oportet, que ibi eterna intantur, que facta narrent,
que futura p̄nuntiantur, que agenda p̄cipiantur &
moneantur. Itē mensa tabernaculi quattuor habet
pedes: quia uerba celestis oraculi t̄ historico intellectu,
t̄ allegorico, t̄ tropologico, idest morali, t̄ certe anagogico
solent accipi. historia neque est cū res aliqua quomodo
sc̄dm litterā facta siue dicta sit, plano sermone refertur:
quomodo
populus isrl̄ egypto saluatus, tabernaculū dño fecisse
in deserto narratur. Allegoria ē, cum uerbis siue rebus
m̄sticis p̄sentia xp̄i & eccl̄ie sacram̄ta signantur: uerbis
uidelicet, ut esaias ait: egredietur uirga de radice iesse, Esa. 11
& flos de radice eius ascendet. quod est apte dicere:
Nascetur uirgo maria de stirpe dauid, & xp̄s de stirpe

eius orietur. Rebi aut, ut populus de egyptia seruitute p
 sanguine agni saluatus, eccliam significat passione xpi ad
 monica liberata dominatione. Tropologica, idest moralis
 locutio ad institutione & correctione morum, siue apertis
 seu figuratis, plura sermonib respicit. Apertis uidelicet, ut
 iohannes ammonet discip: filioli mei, n diligam uerbo
 nec lingua, sed opere & ueritate. Figuratis uero, ut sa
 lomoni ait: Omni tempore sint uestimenta tua candida,
 & oleu decapite tuo n deficiat. Quod e apte dicere. Omne
 sint opera tua mundicia, & caritas decorde tuo n deficiat.

1. ioh. 3

Eccl. 9

Anagoge, idest ad superiora ducens locutio est, que de primis
 futuris, & ea que in celis est uitae futura siue mysticis seu apertis
 sermonib disputat. Apertis scilicet, ut beati mundo corde,
 qm ipsi dm uidebunt. Mysticis uero, ut beati qui lauant
 stolas suas, ut sit potestas illis in ligno uitae, & p portas
 intrent in ciuitate. Quod e p aent dicere: Beati qui mun
 dant cogitationes & actus, ut potestate habeant uidendi dm
 xpm, qui ait: Ego sum uia & ueritas & uita. & p doctrina
 atq exempla pcedentiu patru intrent in regnu celoru.

Matth. 5

Apor. 22

1. ioh. 14

Subter coronam erunt circuli aurei, ^{et imitacionis} ueteres p
 eos, ut possit mensa portari. Ipsos quoq ueteres facies de
 lignis sethim, & circula dubis auro ad subuehenda mensa.
 Apte subter coronam erunt circuli: quia libris sci euangelii

y

subter coronam
 abis speram
 ueteres ad sub
 facti eloqui
 sui necesse
 ueteres ad fid
 omne sue t
 aliud uer
 nio, qui c
 doceant: q
 que mecum
 quasi totum
 ueteres por
 & ueteres: in
 ueteres: u
 tu. Mar
 capite
 uenerit
 Alii dixer
 dicit uer
 inquit ad
 ueteres om
 ueteres p

Veteres
 dicitur

in hac uita utimur. Coronam uero uite supne futuram in
 celis speramus. p quos uidelicet circulos immittuntur
 uoces ad subuicendum mensum: quia doctores sci ut uerb
 sacri eloqui corda audientium reficiant, ipsi p omnia mte
 sua necesse e in euangelica lectione fixa teneant, quae
 tenus ad fide sensumq. illius omnem interpretationis ac doe
 trinae suae intentionem dirigunt: Currentesq. seculo nequid
 aliud agendum, sperandum amandūue in scripturis om
 nib. quae quod in quattuor euangeli libris inuenitur,
 doceant. qui dum uniuersa scripturaru eloquia ad eam
 quae in euangelis scripta est fidem ac dilectionem referunt,
 quasi totam dñi mensam cum panibus ac uasis ipsius in quattuor

circulis portant. Parabis & tabula ac fialus, & tribula. **JVII**

& ceteros. In quibus offerenda sunt libamina ex auro puris
 simo. Uaria uasa quo ad offerenda libamina sunt fac
 ta, ut sunt distinctiones eloquii diuini, p dispersam
 capacitatem audientium. Non enim una est q. omnibus potest
 euenire doctrina: Alia namq. sapientes, aliter insipientes;
 Alia diuites, alia pauperes, aliter sani, alia infirmi, alia senes,
 aliter iuuenes, alia uiri, aliter feminae, alia celibes, aliter
 coniugati, alia plati, alia subditi docendi sunt. Quae tam
 uasa omnia ad mensam tabernaculi, omnia ad offerenda liba
 mina pertinent: quia quaecumq. prudens doctor diuersa

Vasorum mensae, et panum propositus
 designatio. **cap. vi**

p diuersitate audientiu loquitur, uniuersa In regula
 sacre scripture repperiuntur. atq. ad offerenda dno
 uota bonoru operum corde excitant auditoru, que uideli
 ce oportuna diuersitas se p dicationis ipsius dno ore de
 signabatur cu diceret: Quis putas e fidelis dispensator
 & prudens, que constituit dno sup familiam suam, ut det illis
 in tempore tritici mensuram? Mensuram quippe tritici con
 seruus dat in tempore fidelis dispensator & prudens; quando
 discretus uerbi minister, si solu tempus oportunu indicendo
 obseruat uerum & iustitiam qualitatem sensumq. auditoru diligent ex
 quirat, & iuxta distantiam huiusmodi sui sermonis temperat.

Math. 24

Et ponet sup mensam panes p positionis in conspectu meo semp.
 Panes p positionis sup mensam positi semp, doctores sunt spiritalis,
 qui In lege dno die ac nocte meditantur, cunctas eccliam in trian
 tib. refectione uerbi celestis offerunt. qui recte p positionis
 panes uocantur: quia In ppatulo semp ee debet uniuersis fi
 delibus sermo salutis. Neq; unquam In ecclia de ee oportet nisi
 auditoribus uerbu solacii. Quod dno p pones ueritatis mundo
 pponens, in conspectu suo semp apparere, & usq; ad fine seti
 his qui esuriunt & sitiunt iustitiam, incessanter abundare uoluit.
 De his panibus In leuitico plenus quot & quales faciendū, ut quo
 modo ponendi fuerint. Dicente dno ad moysen: accipies quoq;
 similia, & coques ex eis duodecim panes, qui singuli habeant duas

Leuit. 24

decimas. quorū senos alteriussecus sup mensū purissimū corū dñi
 stitues. & pones sup eos tūc lucidissimū, ut sit panis inmoni
 mēcū oblationis dñi. p singula sabbata mutabunt corū dñi
 suscepta a filiis isrl̄ foedere sempiterno. Eruntq; aaron & filioꝝ
 eius, ut comedunt eos in loco sc̄o. Ubi manifeste in primis ipso
 dñi numero purū xii apostolorū forma p̄ monstratur, quos
 apprens in carne dñs primos elegit, quos ministerio cibū uite
 cunctis gentib; daret. Deniq; esurientib; in deserto turbis, dic
 eas dē discipulis suis, n̄ris uidelicet aptis. Dicit illis uos manducare.
 & saturatis de quinq; panib; quinq; milib; hominū, ipsi colle
 gerunt duodecim ^{de} cophinos frugūtorū. Quia nimirū aptoꝝ & a
 postolicorū uirorū est, ea que turbe nequeunt scripturā su
 quōnta capere. Duodecim ergo panes in mensa tabernaculi,
 duodecim sunt apti, & om̄s doctrine illorū sequaces in ecta.
 Qui quō usq; ad consumationē sc̄li populū dī alimonis uerbi
 reficere n̄ desinunt, panes xii p̄ positionis nūquam de
 mensa dñi recedunt. E bene idem panes n̄ de qualib; &
 farina, sed de similia fieri iubentur; quia nimirum
 quicūq; alius uerbu uite ministrant, primo ipsos necesse
 est uirtutū frugib; operū dare, quatenus ea que p̄ di
 cando ammonēt, & iam faciendū cōmendant. ē figurati
 exemplis illius qui de semetipso ait: Nisi granū frum̄ti
 cadens in terrā mortuū fuerit, ipsum solum manet.

Matth 5
 Luc 9
 Iohn 6

10

Iohn 12

Bene & licet idem panes semel intrinsecus super mensam statim
 percipiuntur; propter concordiam scilicet caritatis & societatis.
 Nam dominus binos ad predicandum discipulos misisse prohibetur; si
 gaudet insinuans, quia sancti doctores nunquam ab invicem
 timore assertionis veritatis; tunc effectu dilectionis discrepant.
 Quod autem ^{sup panes} tunc lucidissimum ponitur; virtutem orationis designat;
 qua idem doctores sue ministerium predicationis, simul &
 orationem operis domino committunt. Nam per tunc orationem de-
 signari testatur psalmista, qui dicit: Dirigatur oratio
 mea sicut incensum in conspectu tuo. Et tunc lucidissimum
 super panes ponitur in monumentum oblationis domini, quando
 pro sanctorum actioni ac doctrine oratio pura super additur;
 quo per hec utraque rite sociata, semper memoriam sacre obla-
 tionis in conspectu summi arbitris appareat. Bene autem
 per singula sabbata panes coram domino mutari mandantur:
 Panes namque, qui per se operandi in ministerio domini fuerunt positi,
 sabbato nobis mutantur, cum doctores quique sancte ecclesie completo
 tempore sui sancti labores, & terra in celis quidem remunerantur,
 & alios pro se in idem opus laborandi in verbo, sub eiusdem
 spe retributionis relinquunt; sicque fit ut ministerio domini nunquam
 panis in opus remaneat. Verum mox uno sublato pane, alius
 loco eius substituitur. Dum succedentibus sibi per ordine
 ministris verbi, nunquam ecclesie defuerint qui apostolice

ps 140

sue fidem pietatis, seu munditiā actionis, &
 uerbis ostendant & fictis sempermanente pulcherrimē
 illa sententia: qua balaude eiusdē scē ecclēae dicitur:

Propter tuis nati sunt tibi filii: cōstitues eos principes
 sup omēm terrā: quasi alius uerbis tabernaculo dñi dice
 retur: propter tuis uetustis: parati sunt tibi noui: con
 stitues eos in refectionē cordū spiritalē fidelib. toto orbi
 terrarū: panes ergo propter panib. mutabuntur, mensū semp
 eadē in tabernaculo stabat: quia abeunt & ueniunt docto
 res uerbis, alijsq. cedentib. succedunt suo in ordine alii:

Scriptura autē sacra nullis abolenda p̄ eū temporib. est, usq.
 usq. dū in fine mundi apparet dñs: nec scriptura satura,
 nec in p̄tib. eorū opus habemus, impleta illa exoptatissi
 ma p̄missa dñi, qua dicit: Et n̄ docebit unusquisq. proximū
 suū, & unusquisq. fr̄m suū dicit: Cognosce dñm: quo omēs
 scient me, a minore usq. ad maiore eorū: Coquebantur
 autē panes ante sabbatū, ut iosephus scribit, duo, duo diui
 si ante sabbatū, & sabbato mane oblata sup sacra m̄scen
 ponebantur: sem ad alter utros conuersi, duab. pateris au
 reis suppositis, tūre plenis, que p̄manebant ad alud sab
 batū, & tunc pillis alii deportabantur: illi uero sacer
 dotib. exhibebantur: & tūre incenso in igne sacro, in
 quo om̄a holocausta fiebant, aliud tūre sup alios panes

p̄ 44

prophetia
Hier. 31Ioseph. antiq.
lib. 3 cap. 15.

tibi

adhibebatur. quodq; in _____ libro regū scriptum est,
quia dauid tabernaculū ingressus, panes scōs a sacer-
dotib. accepit, sabbato manefactum est. Uenit enī
ad tabnaculū illa hora. qua panes septimane p̄cedentis
sublati erant de mensa dñi, ut ponerentur panes noui,
qui pridie fuerant cocti sicq; panes scōs accepit, ut ne
ad nomen tū quidē horę mensa dñi sine pane maneret.
Vnde sollertius adhuc considerare libet, q; panes p̄ sin-
gula sabbata mutari lubentur. Namq; ita mutabānt,
ut singuli eorum & sabbato inponerentur in mensam,
& sabbato rursus ablati in esū p̄ficerent sacerdotū:
Et sex quidē dieb. operū in mensa p̄posita apparetent, sed
in die sabbati, id est requie inpositi in mensa, rursusq;
die altero sabbati de mensa sublati. In cuius ordine po-
sitionis quid nob̄ aliud mystice intellegendū est, nisi
qd̄ sc̄i doctores, unmo om̄s iusti, & post opera bona, quib.
impecta claruer̄, ad requiē p̄ueniūt, & ut bona delectent
operari, spe future quietis ac beatitudinis accenduntur.
Inponerentur ergo panes sabbato in mensa dñi, eamq; in-
tentione ponentū, ut transacto sabbato ibidē p̄ sex dies
operandi manerent; his quoq; transmissis altero
sup ueniente sabbato, in refectiōe summ̄ sacerdotis
& filiorū eius consumerētur: quia nimirū in primordio

nob̄ dō deuotę conuersationis accipienda requies & uita
 eterna pmittitur, ea tam̄ condicione, ut labores & opera
 bona uite temporalis ad eā pertinere debeamus. Quia autē
 ratione hoc quod summus sacerdos & filii eius panes p
 positiones comedebant, ad ingressum uite celestis perti
 neat, in expositione uersiculi sequentis aptius suo loco di
 cetur. Suscipiebantur autē panes idē à filiis isrl̄, quia de
 coetu spiritaliū dī famulorū elegi atq; ordinari debent,
 qui gradū sacerdoti & doctrinę subeant. quodq; in con
 clusione subiungitur, eruntq; aaron & filiorū eius duob.
 modis accipi p̄misteriū potest. Comedit namq; aaron
 cū filiis suis panes sc̄os de mensa tabernaculi subiectos, cū
 summus pontifex n̄r raptos de hac uita electos suos in
 augmentū corporis sui, quod ē in celis, hoc ē summe illius
 electorum multitudinis introducit. Tercio erunt panes
 sc̄i aaron & filiorū ei, cū p̄sules quicq; & subiecti illis in dño
 populi exemplis patrū p̄cedentiū ad uitā nutriuntur. 12

Facies & candelabrū ductile de auro purissimo. Candelabrū
 tabernaculi, sicut & mensa, uniuersalē p̄sentis temporis eccliam
 designat. Ideo nāq; fante uelū intra quo^d arca testam̄ti po
 sita ē. quia nec dī ad uisionem in celis sui redemptoris me
 ruit huiusmodi. sed mensa ē, quia his qui esuriunt & si
 tiunt iustitiā, uictū cottidie celestie, ne huiusmodi

VIII.

dificiant, Inpendit. Candelabrum ē. quia iter lucis erran-
 tib. ostendit. Mensa pariter & candelabrū est: quia scīs
 edocta litteris, & omnā esurientē satiare bonus, & sedentib.
 intenebris atq. umbra mortis lucernā uerbi subministrare
 didicit. Cui lucernę dū sese humiliē subiēcit ad agenda
 uidelicet que dī sermo p̄cipit, a suis se uoluptatib. cohibens,
 ad speranda ac diligenda que p̄misit, a uisibilib. se gaudis
 sustollens, quasi candelabrū eius efficitur. quia suis p̄ om̄a
 uoluntatib. imperium celeste p̄ponit, se seq. humilians cla-
 ritatē uerbi dī om̄ib. & p̄dicando & faciendo p̄monstrat.

§ Hastile eius, calamos, sciphos & sperulas aciliue ex illo p̄cedentia.
 Hastile candelabri ipse qui ē caput ecclē, mediator dī & ho-
 minū homo xp̄s ih̄s, debet intellegi. Decuius corpore, quod
 nos sumus, quasi decalaminis ex hastilē p̄cedentib. dīe apl̄s:
 ex quo totū corpus p̄conexus & cūiunctiones subministratū
 & constructū, crescit in augmentū dī. quia nimirum om̄p̄s d̄s
 redemptor n̄r, qui h̄se quo p̄ficiat n̄ habet, adhuc p̄ mem-
 bra sua cotidie augmentū habet. Calami ergo p̄cedentes
 de hastib. p̄dicatores sunt, qui instituti à dño dulcē sonū
 immundo edider̄, uidelicet canticū nouū. Calami sunt om̄s
 ecclē filii, qui dicente sibi p̄pheta: Cantate dño canticū nouū,
 laus eius ab extremis terre, libent̄ obtemperant resonantes
 laudē dño ac dicentes: & direx̄ gressus meos, & inmisit in

Coloss 2

ps 32

ps 39

os meū canticum nouū h̄ r̄mnū dō nr̄o. Quia uero scyphi
 uino repleri solent, Nimmerito p̄ eos mentes audientium
 designantur, qui aduocē p̄dicantū uino scientie replent.
 Et quō eodē uino interne dilectionis inebriata corda fide-
 liū, infatigabili desiderio ad d̄m tendunt, recte incande-
 labro post scyphos sp̄erulę fiunt. sp̄era enī ex omni parte
 uoluntur: quia nimirū mentes electorum nec aduersita-
 tib. seculi ullis retineri, nec p̄sp̄eritatib. possunt corrumpi,
 qui in omnib. que occurrunt, ad d̄m p̄ sc̄a desideria p̄ficiunt.
 Et bene post calamos, scyphos & sp̄erulas incandelabro lilia
 deformantur: quia p̄ gratiā p̄dicationis, p̄ debriationē
 potus sp̄italis, post irrevocabile sc̄e operationis p̄cursū,
 illa uirens patria sequitur, que animab. sc̄is, id est florib.
 uernat eternis. **S**ex calami egredientur de laterib., tres
 ex uno latere, & tres ex altero. Constat quidem numerum
 senariū, in quo factus est mundus, operū p̄fectionē designare.
 sed quā ita positus ē in descriptione calamorum, ut in bis ternos
 diuidatur, magis de ternario dicendū. Tres namq. calami de
 uno latere hastib., & tres egrediuntur de altero: quia fuer̄
 doctores ante aduentū d̄ni in carne, qui fidē sc̄e trinitatis
 mystica uoce designarent, & quantū rudes adhuc capere
 poterant, p̄dicarent. Unde ē illud psalmiste. Verbo d̄ni
 celi firmati sunt, & sp̄u oris eius om̄is uirtus eorū. Nomine

12.

722

p̄ 32

& unum dñi patrem, Nomine uerbi filiū, spm uero sem ipso
suo nomine spm oris ei appellat. Cuius uidelicet scē trim
tatis unā esse. potentia, uoluntate & operationē designat,
cū & celos uerbo dñi, & omnē uirtutē corū spū oris eius eē
firmatā asseuerat. Sunt modò doctores, qui eandē fidem
scē trinitatis aperte p̄dicent, Ita ut om̄s qui ad xp̄m p̄
tinent, eadē debeant fide consecrari. Dicente aplis dño.

Matth. 28

Euntes ergo docete om̄s gentes, baptizātes eos in nomine
patris, & filii, & sp̄s sc̄i. Unde & paulus p̄ fidelib. orans,

2. Corin. 13

eosq; in fide accepta confortari desiderans, ait. Gratia dñi nr̄i
ih̄u xp̄i, & caritas dī, & cōmunicatio sp̄s sc̄i cum omnib. uob.

Itē tres calami ex uno latere candelabri, & tres p̄deunt ex al
tero: quia & ante & post incarnationē dominicā terni fu
ere gradus corū qui fideliter in eccl̄ia dño seruirent, coniu
gatorū uidelicet, cōtinentium & rectorum: quorum distan
tiam hiezechiel p̄pheta mystice describit, cum uemente

Ezech. 14

plagarū articulo tres tantummodo uiros, noe uidelicet,
daniel & iob, liberandos eē p̄dixit. In noe namque, qui
arcam in undis rexit, prepositos ecclesie. In danihele, qui
in aula regia continentis uiuere studuit, continentes
sue uirgines. In iob, qui in coniugali uita positus, mirandū
cunctis exemplar patientie p̄buit, bonorum uitam
coniugatorum ostendit. Item eorundem in nouo testa

mento distantia dñs subfigure insinuat eorum, qui in lecto, Matth. 24
Luc. 17
 In agro: immola repperiendi sint Indie iudicij. Equib; sin-
 gulos adsumendos, & singulos dicit esse relinquendos. Nā
 q; in lecto quies continentium, In agricultura industria p̄
 dicantium; In giro mole labor exprimitur conjugatorum.
 & quia In omnib; his gradib; quidam eligendi, quidā uero
 sunt repbandi, recte de singulis dicitur: quia unus de
 duob; adsumetur, & alter relinquetur. Quia uero In parte
 electorum sublimius est meritum p̄dicantium, quā meox
 qui solummodo continentie, & n̄ etiam operi doctrine stu-
 dent; Item sublimior continentium quā conjugatorū
 conuersatio: recte supremi calami, qui hinc & inde de
 hastili procedebant, eos qui In utroq; testam̄to Inter uir-
 tutes alius doctrine studij sese subdidere designant;
 Recte inferiores calami, qui eq; ex utroq; hastilis latere
 p̄deunt, uitam continentium dō deuotam; Recte infimi ca-
 lami, & ipsi ex eodem unius candelabri stipite orti, bonorū
 uitam conjugatorum In utriusq; testamenti tempore uni
 eidemq; dño fideliter seruentem typice demonstrant;
 Diuersis ergo locis calami p̄cedunt de hastili, qui tam om̄s
 suoq; loco & ordine reflexi In altum, ad unam p̄ueniunt
 summitatem, quatenus aequalē supra se positionem
 lucernarum ualeant conseruare; Quia nimirum electi

& si meritorum sunt gradibus discreti, una sunt fide uerita-
 tis imbuti, ad unam in eglis lucem eterne ueritatis puen-
 tury. Et quanto quisq; altius in hac uita xpo adherere cu-
 rauerat, tanto uicior in illa uita eius uisione fruitur.
 Ita ut de quibusdam p magne merito uirtutis dicatur. Huiusmodi
 qui sequuntur agnum quocumq; abierit. De quibus paulo
 ante quasi de proximis candelabro calamus pmissum e:
 et cantabant quasi canticum nouum ante sedem. Quate-
 nuor animalia & seniores. Ubi ostenditur quod omnes
 sci p plures superne illius ciuitatis canticum leticie noui
 dne cantant. Sed illi pre ceteris ibi specialis gaudio carmi-
 nis sublimantur, qui hic generalem uitam fidelium pri-
 uilegio sacre uirginitatis transenderunt. Tres serphi
 quasi in uicis modum p calamos singulos, speruleq;
 simul & lilium, & tres similiter serphi instar nucis in
 calamo altero, speruleq; & lilium. hoc erit opus seccala-
 morum, qui pducendi sunt de castili. Nacem in figura p
 sentis ecclie pom solere testatur salomon. Qui ex pferu
 doctorum fidelium loquitur. discendi dies in canticis can-
 ticorum, ad hortum nucum ut uiderem poma conuallis.
 Sicut enim nux dulcem quidem habet fructum interius,
 sed non hunc ostendere foris, nisi fracta teste duritia,
 potest: sic iustorum uita presens. Ita sua ueritatem gratiae

Apocal. 14.

Ibidem.

»

»

»

»

»

Cant. 5.

spiritalis intimo corde conseruet, lithace a proximo quanta
 sit, nullatenus valeat perspicere, donec soluto corporis do-
 micilio libere se anime ipsorum alter utrum in celesti luce
 conspiciant, & quanta singule gratia scilicet spiritus fulgeant,
 quantum unaqueque diligatur ab altera, nulli prorsus rema-
 neat occultum. sicutque serphi in candelabro ad hunc modum,
 cum quilibet electi uino sapientie repleti desiderantes ad
 exemplum sese informare satagunt precedentium iustorum,
 quos magna inuisibilium bonorum dulcedine ac dilectio-
 ne plenos esse nouerunt. Quod autem per singulos calamos tres
 fuisse serphi, sperule & lilia, significat ternas temporum
 differentias: quibus electi & ante incarnationem dominicam
 & postea deo deuote uixerunt. Fuerunt etenim iusti ante
 legem, fuerunt sub lege, fuerunt temporibus prophetarum.
 Item post ascensionem dominicam congregata est ecclesia
 primitiua de istis. Congregatur nunc ecclesia de gentibus:
 congreganda est in fine mundi dereliquis istis. habebat
 ergo calamus primus in uno latere tres serphos, sperulas
 & lilia: quia in parte doctorum ante incarnationem domini
 erant tres ordines eorum, qui haustum gratie celestis quasi serphi
 sitient, in uiam domini promptissime quasi sperule currebant,
 superne donum retributionis quasi candorem liliorum odo-
 remque gaudenter expectarent: id est ante legem, sub lege,

25
25
sub prophetis. Secundus calamus & ipse habebat tres serphos,
serphulas & lilia: quia continentes illius temporis aeq-
tres ordines scōrum In p̄fata distinctione temporum ha-
bebant, potum spiritalē desiderantes, uicem mandatorum
dñi currentes: & celestia p̄mū prestolantes. Tertius
similiter calamus tres serphos & serphulas tria habebat
lilia: quia multi erant coniugati ante legem, multi sub
lege, multi in dieb. prophetarum. qui uerbum dñi audire,
qui uiam eius currere, qui bonorum p̄mia operum ab
ipso expectare gauderent. Item ex alio latere hastilis
& primus calamus, & secundus, & tertius, tres serphos
& serphulas, tria quoq. lilia habebat. Quia in nouo quoq.
testamento & indoctorib. & incontinentib. & inconiugatis
dō deuotis tres fuere ordines temporum distantium, hoc
est in primitiua ecclā de isrl, in nra electione de gentib.,
in ultima collectione reliquiarum isrl: qui uniuersi suo
quiq. tempore uerbo uite debentari, in uiam pacis properare,
candorem perpetuae lucis uidere desiderarent.

- » In ipso autē candelabro erunt quattuor serphi In uicis modum,
» serphuleq. p̄ singulos, & lilia. serphule sub duob. calamis p̄ tria
» loca, qui simul sex sunt, p̄cedentes de hastili uno.

Diximus ipsū candelabrum, idē sc̄iptem candelabri mediū, de
quo calami p̄cedebant, dñm saluatorem designare. De

cuius gratia iusti quicquid boni habent acceperunt.
 Unde ipse in euangelio cum dixisset discipulis: Ego sum Ioh. 15
 uos, uos palmites. continuo subiunxit: sicut palmes
 non potest ferre fructum a semetipso, nisi manserit
 in uita: sic nec uos, nisi in me manseritis. quasi alius
 uerbis diceret: ego sum candelabrum, & uos calami
 mei: sicut calamus non potest se erigere ad subportan-
 dam lucernam, nisi fixus manserit in stipite cande-
 labri: sic nec uos, nisi in me manseritis, lucem ueritatis
 & fidei in uobis ferre ualdebis. In quo nimirum can-
 delabro quattuor serphi sunt facti: quia in quattuor
 libris scilicet euangelii, qui de domino sunt conscripti, gustum
 uini noui, hoc est doctrine celestis inuenimus: quia
 non utres ueteres, hoc est mentes terrenas adhuc desi-
 deratis inherentes, seclitanti in nouitate per spiritum gratie
 corda fidelium capere queunt. sunt per singulos serphos
 spiritalis simul & uita deformata: quia idem dominus
 qui poculum nobis sapientie spiritualis propinauit, cursum
 quoque per operationis inoffensum ac promptum & hu-
 bendum nobis ostendit, & ut habere possimus ipse
 donabit: & ne in uacuum curremus, claritate nobis
 patris celestis, ad quem intenderemus, promisit,
 & huius nobis aditum sua gratia patefecit. Terte

76
quia sub duob; calamis p̄ tria loca serphi, sperule
& lilia fieri mandantur; Possumus hec ita mystice
Interpretari: quia trib; fidelium gradib; de quib; sepius
diximus; coniugatorum scilicet, continentium & vir-
ginum, & doctrinam ueritatis aperuit, & cursum
boni operis imperauit, & hereditatis semp̄ inmarcessi-
bilis atque incorrupte benedictionem promisit atq; do-
nauit. Et apte serphi, sperule & lilia candelabri non
sup̄ calamos, sed subcalamis eē iubentur: quia corda
p̄dicantiū, immo omnium electorum, ne ad infima delubi
possint, donis, mercedis & promissionibus dominicis sus-
tentantur; atq; ad amanda & querenda ad celestia sub-
leuantur. hinc & uerum scā ecclā, uidelicet sponsā xpi,
de ipso gloriatur dñs: leua eius sub capite meo, & dexte-
ra illius amplexabitur me. Leua quippe sponsi sub ca-
pite eposita sponsę: quia temporalib; beneficis dñs
m̄tes fidelium a terrenis uoluptatib; & concupiscentiis
segregans, ad speranda ac desideranda p̄petua bona
erigit. et dextera illius amplexabitur eum, quia of-
fensa diuine maiestatis eius uisio illū sine fine glorificat.
Apte serphi, sperule & lilia sub duob; sunt calamis: quia
in utroq; testam̄to fidelib;, quacumq; ceremonis destina-
tib;, eadē deuotio dño seruendi mandata, eadē ē glori-

Capitulum 2

regni celestis conseruata. Quartus autē serphus, sp^herula
 & librum, que supra calamos om̄s sc̄dm̄ iuxta summi-
 tatem fuere candelabri ipsius, pprie addn̄m p̄tinē
 saluatorem: qui n̄ solum electis suis uirtutū scientiā,
 operationem & remunerationē tribuit, uerū & iā in
 se ipso idem homo xp̄s figuram ostendens serphi, cū
 se plenum sp̄u sc̄o declarauit: formam p̄tendit sp̄ere,
 cum apparetis in mundo absq; ullo circum strepentū
 rerum obstaculo. Exultauit ut gigas ad eurrendā p̄ 18
 uiam: speciem monstrauit lilii, cum resurgens a mor-
 tuis, atq; ad celos ascendens, clarificatus ē. & claritate Iean. 17
 quā habuit priusquā mundus ^{esset} apud peccatē. Et recte
 hic serphus, sp̄era & librum calamus altior eminebat:
 quia nimirum dona que mediatoris dī & hominū
 homini ih̄u xp̄o d̄s pater contulit, omnē humanę
 capacitatis modū transcendunt. unicuiq; enim n̄r̄m Eph. 4
 data est gr̄a sc̄dm̄ mensuram donationis xp̄i. In ipso
 autē xp̄o, sicut capt̄s ait, habitat omnis plenitudo diu-
 nitatis corporaliter. Bene cū sequitur. Et sp̄ere
 igitur & calami ex ipso erunt uniuersa ductilia de au-
 ro purissimo. Omne enim opus candelabri, hoc ē & stipes
 medius, & calami ex ipso p̄cedentes, cum omni suo ornatu,
 de auro fiunt: quia & d̄s ipse specialiter in unum a pec-

cato, atq; operib; iusticie p̄oma p̄clarus in mundo apparuit
 & eandem innocentiam atq; iusticiā membra eius in hac
 inter un. uita, quantum uident, imitantur: In futuro autē
 ueraciter ipsi adherendo p̄ficiunt. Quippe idem aurū duc
 tile fuit: Ductile namq; feriendo, p̄ducitur: quia & redemp
 tor n̄r, qui ex conceptione & natiuitate p̄fectus d̄s & homo
 extitit, passionum dolores p̄tulit, ac sic ad resurrectionis
 gl̄iam peruenit: Quis qui uolunt pie uiuere
 in illo, p̄secutionē patiuntur: Qui & ipsi quibus me
 tallum feriendo dilatatum, p̄ passionis contumelias ad
 immortalitatis gratiam p̄ficiunt. Unde & in psalmo
 quarto, qui his scribitur: In carminib;, quib; inimicas
 fidei calcans dicit ecclesia suo redemptori: In tribu
 latione dilatasti me. ac sic aurum ductile suo artifice
 dicitur: In percussione fabrilī amplificasti me, & ma
 iorem tundendo mihi p̄fectum dedisti.

2 Timotheo 3

ca. lamiaribus

VIII » Facies & lucernas septem, & pones eas sup candelabrū,
 » ut luceant ex aduerso. Lucerne septem, septem
 sunt dona sp̄s sc̄i: que & a p̄dño ac redemptore
 n̄ro cuncta semp miserunt, & in membris eius, hoc
 ē omnib; electis, p̄ eius uoluntate distributa sunt.
 Ponuntur ergo lucerne septem sup candelabrum:
 quia sup redemptorē n̄r̄m primogenitū de radice

esse requirunt sp̄s sapientie & intellectus, sp̄s consilii Esa. 11
 & fortitudinis, sp̄s scientie & pietatis. & impleunt eū
 sp̄s amoris dñi. Et sicut idem ipse p̄ eandem loquitur
 p̄phetam: sp̄s dñi sup̄ me, coegit uixerit dñi me. Esa. 61
 Quod autē dicitur, ut luceant ex aduerso: hoc est qđ
 propheta subsequenter adiecit: ad uenit uenit uenit
 mansuetus misit me, ut mederer contritis corde, &
 p̄dicarem captiuis indulgentiam, & clausis apertionē,
 ut predicarem uerbum placabilem dñi, & diem ult
 onis dō n̄ro. Lucerne namq. candelabri lucebant
 ex aduerso, & tabernaculum dñi illustrabant, cum dñs
 plenus existens gratia & ueritate, nob̄ omnib, deple
 titudine sua tribuit, & gratiam p̄ gratiam. Iuan. 1.
 Cum mansuetis & pauperib, sp̄u, uerbum euangelii com
 misit; Cum paenitentib, medelam indulgentie con
 tulit; Cum nunc tempus placendi dñō, futurum uero
 esse diem uniuersalis iudicii declarauit. iiii
 huic lucernarum numero & positioni, quod in apo
 calypsi dicit iohannes: & uidi, & ecce in medio throni Apoc. 5
 & quattuor annulorum, et in medio seniorum agnū
 stantem tanquam occisum, habentem cornua
 septem, & oculos septem, qui sunt septem sp̄s dī missi
 in omnem terram. Si enim septem cornua sibi,

siue septem oculi agni, septem dona sc̄i sp̄s insinuare pos-
 sunt: quare non eadem & uiam in lucernę candelabri
 merito designare credentur: Immo sic in cornibus &
 oculis recte signatur propter omnipotentiam uirtutis,
 quę cuncta perspicit: Ita & uiam sp̄s idem septiformis apte
 per figuram lucernarum exprimitur, propter lucem gra-
 tiae, quę in nocte huius sc̄i tenebris n̄re cecitatis inlus-
 trat. Ubi & apte subiungitur:

regit, & plenu
 clinem scientię,
 qua cuncta

Vnde

» E munctoria quoq; & ubi que enuncta sunt extinguntur,
 » fient de uero purissimo. Sunt & enim quedam Inscip-
 turis diuinis ita p̄cepta, quę per p̄luo uirę & in hac
 uitā & in futura semper obseruari debent, ut est illud:
 Non habebis deos alienos coram me. & diliges d̄m d̄m
 tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota
 uirtute: & diliges proximum tuū sicut te ipsum.
 Sunt alia que toto huius uitę tempore obseruanda
 mercedem iubentur, sed in futura uitā, siue obseruationis & eternā
 p̄cipiunt, ut est illud euangelii: facite uobis amicos de mam-
 mona iniquitatis, ut & ipsi recipiant uos in eternis taber-
 nacula. Hic enim ad tempus elemosine faciendę, ibi
 per p̄luo elemosinarum ēstructus recipiendus. Sunt
 item alia que tempore ueteris testamenti diligent̄
 iubente d̄no seruata. Nūc coruscante per h̄e euangelio.

Exo. 20
 Matth. 22
 Luc. 10.

mercedem
 Luc. 16

non iuxta litteram, sed iuxta sensum mysticum in ecclesia
 iubentur observari: ut est custodia sabbati, ut ritus hos-
 tiarum, & sanguis agni paschalis, ceteraq; huiusmodi,
 quae suo quidem tempore sollemniter custoditae à populo dī,
 quibus lucina in lucernis candelabri ardebant, in fuscis oleo
 p̄ductionis & incensis igne verbi celestis: Cum vero ab apos-
 tolicis atq; apostolicis viris p̄dicabatur, his & huiusmodi
 observationibus finem dñō inpositum, cunctaq; exspirant
 magis in ecclesia, quā iuxta litterā eē servanda: Quib; eman-
 gebantur lucina candelabri, ut reparatae melius luce-
 rent, quia sublimius intellectae p̄ sp̄m sc̄e ecclesie lucem
 doctrinae salutariae p̄bebant: De qua reparatione lu-
 cernarum tabernaculi, hoc est scripturarum divina-
 rum intellectione, sublimi ore p̄mittit in leuitico dñs suo
 populo dicens: Multiplicabimus, & firmabo pactum meum
 vobiscum. Comedatis vetustissimae veterum, & veteru no-
 vis sup̄uenientib; p̄dictis: Multiplicastis quippe filius
 est, confirmatum est cum eis pactum dī, cum & cū gentib;
 ad fidem vocatis noui gratia testamenti in cordib; electoꝝ
 firmo radice plantata est. Comedimusq; vetustissimae
 veterum, cum in dicitū vetus, quod ab initio datum est ge-
 neri humano, dulci cordis memoria retinemus: diligen-
 tes dñm dñm nr̄m ex toto corde nr̄o, tota anima, tota

Leuit. 26

virtute; & proximum acinquam nos ipsos. & uetera
nouis superuenientib; precimus, cum typica legis moſaice
ſtatuta iuxta litteram ſeruari ceſſemus: ſed eadem ipſa
gracius intellecta p̄ ſp̄m̄ in noua in ſp̄m̄ regni celeſtis
corde cuſtodimus, iuxta illud apoſtoli: Si qua ergo in xpo
noua creata, uetera tranſierunt, ecce facta ſunt noua.
Et in apocalypſi. & dixit qui ſedebat in throno: ecce facio
omnia noua. Emunctoria autem quib; haec agebantur;
ipſa ſunt uerba ſacri eloqui, quib; manifeſte designatur
litteram legis. In plurimis ſoluendum, & ſp̄ituali ſolum
modo ſenſu eſſe ſeruandum. Equibus eſt illud in actib;
apoſtolorū, ubi prohibita ſunt credentes ex gentib; circum
cidi, & ubiq; ceremonias hiſtoriarum legulū euangeliſe
graciae ſunt obediſe p̄cepta. & quod apoſtolus ad he
breos exponens uerſiculum pſalmi, cat; ſuperius dicens:
Quia hoſtias & oblationes & holocauſtomia & pro peccato
noluſti, nec placata ſunt tibi que ſecūm legem offeruntur;
tunc dixi: ecce uenio, ut faciam dī uoluntatem tuam; Aufer
primum, ut ſequens ſtatuat. In qua uoluntate ſcificati ſunt
p̄ oblationem corporis xpi ihū. Emunctoria ergo & ubi
ubi que emuncta ſunt extinguntur, ſunt de uero puri
ſimo: quia & diuina ſunt uerba, quib; ceſſatio cerimo
niarum legulū p̄dicatur. & di gratia ſunt h̄luſtrata.

2 Corin. 5

Apocal. 21

Heb. 10

eorum corda, In quib; eadem figura legis adumbratio
 finem accepit, ut succedens euangelii ueritas clarus
 mundo luceret. Constat enim primos apostolos in
 euangelio ante passionem dominicam soluisse sabbat-
 tum, & post ascensionem dñi & aduentum sp̄s sc̄i
 penitus hostis finem imposuisse legibus; de pleniq;
 legis littere decreta euangelice gratia libertatis
 mutasse. In his ergo lucerna quae emuncta sunt ex-
 tinguentur, In quib; litteralis observatio completa
 exordium gratiae mundo clarus fulgens exhibuit.
 Item quoniam finita mortali, & succedente uita immor-
 tali, cessabunt maxima ex parte opera teloniu lu-
 cis, quib; nunc utimur: ut sequantur aeternae p̄mia
 lucis in p̄sentia diuinae uisionis. Illa scripturarum tes-
 timonia, quae haec futura esse testantur. Emunc-
 toria nimirum sunt carna, quae spe future clari-
 tatis eximur. Utae quoq; in quib; ea quae emuncta
 sunt extinguuntur, Corpora utiq; sunt & corda om-
 nium iustorum immortalia. Et ideo rectissime auro
 ad similita, In quib; exoptatissima haec immutatio
 fiet, ut post temporaria dī beneficia ad aeterna p̄-
 ueniant. Deniq; apostolus quib; emuncioria nob̄
 lucernarum dī, & loca ubi ea quae emuncta sunt,

1 Cor. 13. 13

exim quantur aurea praebent, Cum de differentia praesentium & futurorum bonorum loquitur, dicit: Sive prophetiae euacuabuntur, sive linguae cessabunt, sive scientia destruetur: Ex parte enim cognoscimus, & ex parte propheta-
mus. Cum autem uenerit quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est. & paulo post: Uidemus nunc per speculum in enigmate, tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte, tunc autem cognoscam sicut & cognitissim.

» Omne pondus candelabri cum uniuersis uasis suis habebit
» talentum aurum purissimum. Omne pondus candelabri

Matth. 13

cum uniuersis uasis suis, omne corpus xpi est cum ipso partem mediatoris dei & hominum, uniuersis electis usque ad infimos, ab his quibus maior internatus mulierum nemo est, usque ad eos de quibus dicit: Uide ne con-
demnatis unum de pusillis istis, qui in me credunt. 7

Quoniam omnes, in diuersis locis & gradibus, & gradibus, sexibus, conditionibus, ingenis, temporibus, unum eundemque auctori ac datori perpetuae lucis, suo quaeque tempore ac loco, quibus candelabro aureo fixa radicem tenent, quo eiusdem participes lucis fieri possint. 6 7

ps 144

Quo uidelicet candelabrum recte talentum aurum purissimum habere debere memoratur. Talentum namque pondus plenum ac perfectum est: quia iustus dominus in

omnibus iustis suis: et qui suam gratiam in hac uita fidelibus
 ut bene operentur tribuit, Ipse coronam iustitiae in
 illa uita bonis eorum operibus reddat. Cui contra Zacha-
 rias propheta iniquitatem super talentum plumbi sedere
 describit: Quia & reprobis in eodem iusto examine iuxta
 accus ipsorum restituit. Quia tu reddes, inquit, sin-
 gulis secundum opera ipsorum. Sed distat utrum quis
 aurum, an plumbum ad examen diuinum adferat.

Sach. 5

Ps. 61

Qui cum iustis auri bonis fulgent operibus, in candelabrum
 domini proficiunt: quia gloriae suae conditoris par-
 ticipes existunt: atque peccatis graues in districto exami-
 ne apparent, demerguntur tamquam plumbum in
 aqua ualidissima: quia merito scelerum inabitissimum
 poenis grauioribus decidunt. Utrumque tamen & plumbum
 salicet & aurum talenti habet mensuram: quia in iudi-
 cando impios, & in seruando ac coronando electos, iustitia
 est nostri conditoris. Inspice & fac secundum
 exemplar quod tibi in monte monstratum est. Huius
 misterium praecipua facillime ex eis quae superius expo-
 sita sunt, patet. Ostensum namque est moysi in monte
 exemplar candelabri, quod faceret: quia in altitudi-
 ne huius contemplationis didicimus. Aperte multifaria christi
 & ecclesiae sacramenta: quae tamen non aperte populo, quem

erudiebat, proferte ualebat, sed i pice potius per figuram
 & opus candelabri acuatorum eius signabat. Donec ueniret
 ipse dñs ac redemptor nr̄ in carne, qui interiorē eiusdem
 figuræ sensum ecclæ suæ, data sc̄i sp̄s gr̄a, referat & : ut &
 moriendo in cruce uel in templi celsitudine, atque ea quæ et tu
 fuerunt arte ana sc̄orum patefecit, & post resurrexerunt dis
 cipulis apparuit; Apperuit illi sensum, ut & hæc & alia
 scripturarum secreta spiritaliter reuelatis oculis mentis per
 spicere possent; sed & om̄i scriba doctus in regno caelorum,
 cum ea quæ in litteris sc̄is desideat catholica, uel pia actione
 didicerit, & ipse diligenter sequi, & alios docere p̄cipitur.
 Quid aliud quàm inspicere & facere eadē exemplar quod sibi
 in monte ostensum est, uideatur. inspicit enim diligenter
 exemplar monstratum est, & sc̄dm hoc ad inferiora rediens
 facit, quando ea quæ per sublimitatem diuini sermonis intus
 credenda siue agenda intellegit, in saculo corde scrutatur;
 horumq; semper exemplar auditoribus suis, & executione
 recti operis, & uerbi doctrine salutaris ostendit. FINIS

LIBER SECVNDVS

~
 I
 ~

insolitudine, sicut & templum quod fecit salomon in iher̄s̄m,
 statum sc̄arum uel salis ecclæ designat, quæ partem ianua

Manly 13